

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

Gp.mizs@gov.si

Številka: 0070-27/2017/40

Ljubljana, 20. novembra 2017

EVA 2017-3330-0027

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja – redni postopek – PREDLOG ZA OBRAVNAVO - NOVO GRADIVO ŠT. 2

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na svoji ... seji dne ... sprejela sklep:

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

mag. Liljana Kozlovič
generalna sekretarka

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Urad RS za narodnosti.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica,
- dr. Andreja Barle Lakota, državna sekretarka.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Gradivo je bilo pripravljeno v sodelovanju s predstavniki samoupravnih narodnih skupnosti. Zunanji

strokovnjaki, ki bi prejeli plačilo, pri pripravi gradiva niso sodelovali.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica,
- dr. Andreja Barle Lakota, državna sekretarka.

5. Kratek povzetek gradiva:

Novela zakona prinaša po vsebinskih sklopih naslednje novosti:

Zakonske spremembe obstoječim področjem vzgoje in izobraževanja, na katerih imajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti posebne pravice, dodaja višješolsko strokovno izobraževanje ter področje vzgoje in izobraževanja otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi potrebami.

Novela tudi določa, da morajo biti na dvojezičnem območju učni načrti, katalogi znanj in izpitni katalogi objavljeni dvojezično ter da se za učence in dijake dvojezičnih šol zagotovijo dvojezične naloge za vsa tekmovanja iz znanja (razen slovenščine in madžarščine), ki so (so)financirana iz javnih sredstev. Poleg tega se omogoča pravica, da lahko pripadniki narodnih skupnosti otroka vpišejo v šolo z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezično šolo tudi če živijo izven šolskega okoliša. Hkrati bi osnovne šole izven narodnostno mešanih območij v primeru, če je na šoli vsaj pet učencev, pripadnikov posamezne narodne skupnosti, morale omogočati tudi interesno dejavnost učenja italijanskega oziroma madžarskega jezika.

Z zakonsko novelo se spreminja tudi način odločanja v svetih dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodov. Glede sodelovanja samoupravne narodne skupnosti v postopku sprejemanja letnega delovnega načrta predlog zakona uvaja posebnost glede na zakon, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja, tako da se narodni skupnosti omogoči večji vpliv na organizacijo vsebin vzgojno-izobraževalnega dela. Samoupravna narodna skupnost mora namreč podati mnenje k predlogu letnega delovnega načrta šole, predlaga pa lahko tudi nadstandardne programe.

Zakon spreminja tudi pogoje glede znanja učnega jezika narodne skupnosti in opravljanja strokovnega izpita.

Novost se nanaša še na organizacijo Zavoda RS za šolstvo, znotraj katerega se za razvojno, svetovalno delo in strokovno podporo na področju šolstva narodnosti želi zagotoviti delovanje posebne strokovne službe za šolstvo narodnosti.

Novo gradivo št. 2 v ničemer vsebinsko ne spreminja predloga zakona, gre le za dopolnitev uvoda predloga z novo 8. točko.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none">- nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja- razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna	NE

	- razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/			
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev

Predlagana novela zakona ne bo imela finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

DA/NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: **DA/NE**
- Združenju občin Slovenije ZOS: **DA/NE**
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: **DA/NE**

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- **v celoti,**
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA/NE

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

V razpravo so bili vključeni predstavniki strokovne javnosti in predstavniki zainteresirane javnosti.

Predlagane rešitve je pristojno ministrstvo tako pisno kot na sestankih in srečanjih usklajevalo s Pomursko madžarsko samoupravno narodno skupnostjo, z Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti, z ravnatelji dvojezičnih vrtcev in šol ter s predstavniki občin (Združenje občin Slovenije in Skupnost občin Slovenije).

Predlog zakona je bil predstavljen tudi širši javnosti z objavo na e-demokraciji. Rok za pripombe je bil od 14. aprila 2017 do 18. maja 2017. V času javne obravnave predloga je ministrstvo prejelo pripombe Aktiva ravnateljev dvojezičnih zavodov, Vrtca Lendava, Dvojezične srednje šole Lendava, Dvojezične osnovne šole Genterovci, Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti, poslanca Poslanske skupine madžarske narodne skupnosti in nekaterih zainteresiranih posameznikov.

Pripombe in dopolnitve so se nanašale večinoma na predlagane pogoje znanja učnega jezika narodne skupnosti, pri čemer so bila stališča različna. Samoupravni narodni skupnosti se zavzemata za strožje pogoje znanja učnega jezika strokovnih delavcev, ki bi dvignili raven znanja jezika narodnosti posledično tudi pri otrocih oziroma učencih in dijakih. Zlasti dvojezični vrtci in šole pa menijo, da to ne bo dvignilo kakovosti jezika, saj takih strokovnih delavcev skoraj ni, razvrednotilo se bo dvojezično izobraževanje, opozarjajo pa tudi na neupoštevanje posebnosti dvojezičnega izobraževanja in da zahtevana raven za vse strokovne delavce enako ni ustrezna. V kontekstu obvladanja učnega jezika so se pripombe nanašale tudi na ustreznost in potrebnost preizkusa znanja učnega jezika in na prehodne določbe, ki naj zagotovijo, da bodo zdaj zaposleni delavci veljali za ustrezne tudi po spremembi zakona. Prav tako so bile pripombe podane, da zakon ne ureja pogojev znanja jezika za administrativno tehnične delavce zavoda. Ostale pripombe so se nanašale na:

- predlagane spremembe glede izvedbe strokovnega izpita in sploh na to, ali je sploh potreben,
- veljavno določbo zakona o brezplačnem dvojezičnem programu pred vstopom otroka v šolo,
- pogojevanje sprejema letnega delovnega načrta s soglasjem predstavnika narodne skupnosti v svetu zavoda,
- nedoločena normativov in standardov za vrtce na dvojezičnem področju.

Pripombe so bile večinoma upoštevane. Glede ravni znanja učnega jezika je zdaj predlagana kompromisna rešitev, ki je sprejemljiva tako za predstavnike narodnih skupnosti kot za vzgojno-

izobraževalne zavode, ki so izpostavili problem ustreznega kadra. Zakon določa obvezno znanje jezika narodnosti tudi za druge delavce v vrtcih in šolah, ne le za strokovne delavce, kar je bilo predlagano v javni obravnavi. Tudi prehodne določbe v tem predlogu zakona zagotavljajo, da bodo vsi, ki na dan začetka uporabe zakona izpolnjujejo pogoje po dosedanjih predpisih, te izpolnjevali tudi po novem zakonu. Določbe glede strokovnega izpita sedanje ureditve bistveno ne spreminjajo, sprememba je le za strokovne delavce vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom, razen za učitelje slovenščine, ki strokovni izpit opravljajo v italijanskem jeziku, saj je ta na območju italijanske narodne skupnosti tudi učni jezik. Črtana je določba o brezplačnem dvojezičnem programu pred vstopom otroka v šolo, ki se v praksi niti ni izvajala.

Glede sodelovanja samoupravne narodne skupnosti v postopku sprejemanja letnega delovnega načrta pa predlog zakona zlasti na pripombe strokovne javnosti uvaja posebnost glede na zakon, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja, tako da se narodni skupnosti omogoči večji vpliv na organizacijo vsebin vzgojno-izobraževalnega dela, ne pa do te mere, da bi lahko samo njen predstavnik v svetu zavoda onemogočil sprejem letnega delovnega načrta.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA/NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE

dr. Maja Makovec Brenčič
MINISTRICA

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na svoji ... seji dne ... sprejela sklep:

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
mag. Liljana Kozlovič
generalna sekretarka

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Urad RS za narodnosti.

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Vzgoja in izobraževanje pripadnikov narodnih skupnosti je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Ima pa tudi posebne cilje, ki omogočajo pripadnikom narodnih skupnosti ohranjanje jezikovne in kulturne identitete in razvijanje sožitja med ljudmi, ki živijo na narodnostno mešanih območjih.

V skladu s 64. členom Ustave Republike Slovenije imajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter pravico, da sodelujejo pri oblikovanju vzgoje in izobraževanja. Zaradi različnih zgodovinskih okoliščin in mednarodnih obveznosti sta se v Republiki Sloveniji razvila dva modela vzgoje in izobraževanja za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Na narodnostno mešanem območju, kjer živi italijanska narodna skupnost, poteka vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah posebej v italijanskem jeziku in posebej v slovenskem jeziku. Na tem območju so ustanovljeni vrtci in šole, v katerih poteka vzgojno oziroma vzgojno-izobraževalno delo v italijanskem jeziku, slovenski jezik pa je v teh šolah obvezen predmet. Na teh območjih je v šolah, kjer poteka vzgoja in izobraževanje v slovenskem jeziku, italijanski jezik obvezen predmet, tudi v vrtcih s slovenskim jezikom se otroci seznanjajo z italijanščino. Starši sami izberejo, v katerem učnem jeziku se bo njihov otrok šolal.

Na narodnostno mešanem območju, kjer živi madžarska narodna skupnost, pa poteka vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah dvojezično (v slovenskem in madžarskem jeziku). Vsi otroci na tem območju obiskujejo dvojezični pouk.

Vzgoja in izobraževanje za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji in poteka na podlagi predpisov, ki urejajo področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega oziroma tehniškega ter srednjega splošnega izobraževanja. Pogoje za opravljanje ter način upravljanja in financiranja vzgoje in izobraževanja ureja Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj).

Posebnosti dela vzgojno-izobraževalnega sistema in uresničevanje posebnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja ureja ta zakon. Tako podrobneje ureja posebne cilje vzgoje in izobraževanja za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti, posebnosti organizacije, mrežo vrtcev in šol, prilagajanje javno veljavnih programov, določa pa tudi posebne pogoje za strokovne delavce v vrtcih in šolah, dvojezično poslovanje, financiranje graditve vrtcev in šol.

Ustanoviteljica javnih vrtcev in javnih osnovnih šol za pripadnike narodnih skupnosti je lokalna skupnost, gimnazije, poklicne, srednje tehniške in strokovne šole pa ustanavlja država. Samoupravna

narodna skupnost je soustanoviteljica javnih dvojezičnih vrtcev in šol. V svetu javnega dvojezičnega vrtca oziroma javne dvojezične šole morajo biti zastopani pripadniki slovenskega naroda in pripadniki madžarske narodne skupnosti.

Osnovni razlog za spremembo zakona je slediti spremembam praksi v manjšinskem šolstvu v Republiki Sloveniji ter zagotoviti večjo kakovost dvojezičnega šolstva v Prekmurju oziroma šolstva v italijanskem učnem jeziku na Obali. Dejstvo je, da sta oba manjšinska šolska modela, tako dvojezični model kot model šol z italijanskim učnim jezikom, stara že več kot 50 let. V vsem tem času do nekih bistvenih sprememb modelov ni prišlo. Tudi od sprejema veljavnega Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti v vzgoji in izobraževanju je minilo že skoraj 20 let. Zaradi navedenega je nujno potrebno določene rešitve v obstoječem zakonu uskladiti s trenutno veljavno zakonodajo, predvsem pa jih prilagoditi trenutnim dejanskim razmeram in posledično potrebam manjšinskega šolstva v Republiki Sloveniji. Oba manjšinska šolska modela morata stremeti k permanentnemu nadgrajevanju, razvijanju in izpopolnjevanju. V zadnjih letih je v praksi prišlo do kar nekaj novih trendov oziroma sprememb v manjšinskem šolstvu. Posebej se izkazuje potreba po dvigu kvalitete znanja učnega jezika med strokovnimi delavci. Hkrati se v šole z italijanskim učnim jezikom in dvojezične vzgojno-izobraževalne zavode vpisuje vse več učencev, ki jim italijanski oziroma madžarski jezik nista prva jezika. Zato se izkazuje potreba po iskanju novih rešitev in modelov učenja in poučevanja v skupinah in razredih, kjer sta za otroke, učence in dijake sporazumevalna zmožnost in znanje madžarščine, slovenščine ali italijanščine zelo različna. Ob tem se izkazuje potreba poučevanja v jeziku manjšine po celi vertikali, tudi v višjih šolah.

2. CILJI, NAČELA IN POGLOVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji zakona

Zakon ima posebne cilje, ki omogočajo pripadnikom narodnih skupnosti ohranjanje jezikovne in kulturne identitete in razvijanje sožitja med ljudmi, ki živijo na narodnostno mešanih območjih. Za uresničitev teh ciljev in za uveljavitev pravic pripadnikov narodnih skupnosti zakon določa posebne pogoje za načrtovanje, organizacijo in izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela.

2.2. Načela zakona

Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja temelji predvsem na načelu dostopnosti vzgoje in izobraževanja za predstavnike narodnih skupnosti v njihovem jeziku. Izhaja tudi iz načela, da je vzgoja in izobraževanje pripadnikov narodnih skupnosti sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Zakonske rešitve temeljijo na načelu, da je treba ohraniti in zaščititi doseženo raven posebnih pravic narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, pri tem pa upoštevati mednarodne dokumente, ki urejajo pravice manjšin. Zakon upošteva ustavno določbo, da predpisi in splošni akti, ki zadevajo uresničevanje pravic in položaj samo narodnih skupnosti, ne morejo biti sprejeti brez soglasja predstavnikov narodnih skupnosti.

2.3. Poglavitne rešitve

Novela zakona prinaša po vsebinskih sklopih naslednje novosti:

Zakonske spremembe obstoječim področjem vzgoje in izobraževanja, na katerih imajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti posebne pravice, dodajajo višješolsko strokovno

izobraževanje ter vzgojo in izobraževanje otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi potrebami.

Novela tudi določa, da morajo biti na dvojezičnem območju učni načrti, katalogi znanj in izpitni katalogi objavljeni dvojezično ter da se za učence in dijake dvojezičnih šol zagotovijo dvojezične naloge za vsa tekmovanja iz znanja (razen slovenščine in madžarščine), ki so (so)financirana iz javnih sredstev.

Zaradi zagotavljanja dostopnosti šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih šol pripadnikom narodnih skupnosti se omogoča pravica, da lahko ti otroka vpišejo v šolo z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezično šolo, tudi če živijo izven šolskega okoliša (vendar v tem primeru učenec nima pravice do brezplačnega prevoza). Hkrati pa bi osnovne šole izven narodnostno mešanih območij v primeru, če je na šoli vsaj pet učencev, pripadnikov posamezne narodne skupnosti, morale omogočiti tudi interesno dejavnost učenja italijanskega oziroma madžarskega jezika.

Novela zakona z namenom dostopnosti dvojezičnih šol in povezanosti okolja kot posebnost uvaja tudi možnost, da se dvojezični šoli dodeli program v slovenskem učnem jeziku z obveznim učenjem madžarščine kot jezikom okolja. Gre za prilagojen program, namenjen otrokom s posebnimi potrebami, ki živijo izven narodno mešanih območij in niso pripadniki narodne skupnosti, pa imajo njihovi starši interes, da se vključijo v dvojezično okolje.

Z zakonsko novelo se spreminja tudi način odločanja v svetih dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodov. Glede sodelovanja samoupravne narodne skupnosti v postopku sprejemanja letnega delovnega načrta pa predlog zakona uvaja posebnost glede na zakon, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja, tako da se narodni skupnosti omogoči večji vpliv na organizacijo vsebin vzgojno-izobraževalnega dela. Samoupravna narodna skupnost mora namreč podati mnenje k predlogu letnega delovnega načrta šole, predlaga pa lahko tudi nadstandardne programe.

Zakon spreminja tudi pogoje glede znanja italijanskega in madžarskega (učnega) jezika in opravljanja strokovnega izpita.

Novost se nanaša še na organizacijo Zavoda RS za šolstvo, znotraj katerega se za razvojno, svetovalno delo in strokovno podporo na področju šolstva narodnosti želi zagotoviti delovanje samostojne strokovne službe za šolstvo narodnosti.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun ali druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predloga zakona ne predvideva dodatnih finančnih posledic v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

5.2 Primerjalni prikaz v drugih pravnih sistemih držav članic EU:

Madžarska

Šolski sistem na Madžarskem se je začel spreminjati v začetku 90. let prejšnjega stoletja. Prvi pomemben dokument je bil Zakon o šolstvu iz leta 1993 (1993-as évi Közoktatási törvény), ki je na novo opredelil osnovno in srednje šolstvo. Po letu 2000 je zakon doživel številne spremembe. Tudi Madžarska oblikuje svoj šolski sistem vsaj delno po mednarodni standardni klasifikaciji ISCED (International Standard Classification of Education), kljub nekaterim posebnostim.

Danes še velja Zakon o šolstvu 2012, (2012. évi Köznevelési törvény), na osnovi katerega je oblikovan Temeljni nacionalni kurikulum. Ta od leta 2014 zahteva, da se morajo vsi otroci obvezno vključevati v predšolsko vzgojo v vrtcih že od 3. leta starosti. Vrtec obiskujejo do 6. leta, potem gredo v osnovno šolo. Osnovnošolsko izobraževanje traja 8 let.

Temeljni nacionalni kurikulum na osnovi zakona o narodnih in etničnih skupnostih tudi podrobno določa izobraževalne posebnosti za narodnostno šolstvo.

Na podlagi navedenega modela deluje v Porabju pet narodnostnih vrtcev in tri osnovne šole, kjer se izobražujejo učenci slovenske narodnosti. Vsaka šola ima glede t. i. narodnostnega programa in pouka slovenskega jezika kot tudi odnosa do njega svoje posebnosti. Na srednješolski stopnji je slovenski jezik prisoten v Srednji strokovni šoli Béla III. v Monoštru, a le kot narodnostni predmet, h kateremu se dijaki prijavijo, traja pa 3-4 ure tedensko. Tudi na gimnaziji v Monoštru slovenščino poučujejo kot predmet po izbiri dijakov, in sicer v 4- in v 8-letnem programu, 3-4 ure ali kot narodnostni jezik pet ur tedensko. Ta predmet ima enak status kot ostali tuji jeziki, ob koncu šolanja z možnostjo opravljanja mature. Slovenščina kot narodnostna materinščina je v vzgojno-izobraževalnem procesu v Porabju torej prisotna od predšolske vzgoje do srednje šole.

Osnovnošolsko izobraževanje pripadnikov slovenske manjšine v Porabju poteka na treh osnovnih šolah. Prva, Dvojezična osnovna šola Jožefa Košiča Gornji Senik, je v šolskem letu 2005/06 uvedla dvojezični program, kar pomeni, da se, poleg petih ur slovenščine in ene ure spoznavanja slovenstva tedensko poučuje 50 odstotkov vseh predmetov delno dvojezično (dominantni jezik je še vedno madžarščina). Dvojezično se na šoli poučujejo predmeti, za katere ima kadrovske pogoje. Dvojezičnost so uvajali postopoma, začeli so v prvem razredu, zdaj pa imajo že vsi razredi dvojezični pouk. Druga, Dvojezična osnovna šola Števanovci, je v šolskem letu 2007/08 uvedla dvojezični pouk v prvem razredu, z enakim programom kot gornjeseniška, in ga je prav tako postopno uvajala v višje razrede. Monoštrska Osnovna šola Istvána Széchenyija, zdaj predmetna stopnja skupne OŠ, ki je ob svojem odprtju leta 1989 bila zamišljena kot centralna narodnostna šola, od šolskega leta 2006/07 ni več narodnostna šola, ampak poučuje slovenščino le fakultativno, 12 uri tedensko.

K slovenskemu jeziku kot učnemu predmetu s statusom tujega jezika pa se lahko prijavijo tudi dijaki monoštrske gimnazije. Že od leta 1993 imajo možnost opravljanja mature iz slovenščine kot učnega predmeta s statusom tujega ali narodnostnega jezika (dve ravni mature).

Hrvaška

Hrvaški šolski sistem v skladu z zakonodajo omogoča vzgojo in izobraževanje v jeziku in pisavi narodnih manjšin v okviru enotnega vzgojno-izobraževalnega sistema. Modeli vzgoje in izobraževanja narodnih manjšin se lahko izvajajo po celotni izobraževalni vertikali, od predšolske vzgoje, osnovne šole do srednjega izobraževanja.

Pravico do izobraževanja narodnih manjšin zagotavljajo predvsem Zakon o vzgoji in izobraževanju v jeziku in pisavi narodnih manjšin in Zakon o vzgoji in izobraževanju v osnovnih in srednjih šolah ter

posredno ključni pravni akti, ki urejajo varstvo manjšin v Republiki Hrvaški, o katerih smo že pisali v prejšnjih poglavjih: Ustava Republike Hrvaške, Zakon o uporabi jezika in pisave narodnih manjšin in Ustavni zakon o pravicah narodnih manjšin.

V skladu z Zakonom o vzgoji in izobraževanju v jeziku in pisavi narodnih manjšin imajo vsi pripadniki narodnih manjšin po celotni vertikali pravico do izobraževanja v svojem jeziku.

Izobraževanje pripadnikov narodnih manjšin v jeziku manjšin se izvaja v posebnih (manjšinskih) šolskih ustanovah, če je učencev dovolj za ustanovitev nove šole. Za manjše število učencev pa se v okviru šol s hrvaškim učnim jezikom oblikuje posebne skupine (razrede) za pouk v jeziku in pisavi nacionalnih manjšin. Tudi če učencev pripadnikov narodnih manjšin po predpisanih državnih pedagoških standardih za oblikovanje novega razreda ni dovolj (najmanj 14 učencev), se lahko oblikuje skupina z manjšim številom učencev. Naziv šolske ustanove, v kateri poteka pouk v jeziku in pisavi nacionalne manjšine, in njen pečat morata biti dvojezična, v hrvaškem jeziku in jeziku manjšine ter zapisan v latinici in pisavi nacionalne manjšine.

Ministrstvo za znanost, izobraževanje in šport Republike Hrvaške je v skladu z zakonodajo (Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina) razvilo tri modele in oblike izobraževanja za narodne manjšine, in sicer model A, model B in model C.

Model A – učni jezik je jezik narodne manjšine: po tem modelu se pouk v celoti izvaja v jeziku in pisavi narodne manjšine, obvezno pa je učenje hrvaškega jezika, in sicer v enakem obsegu ur kot učenje jezika manjšine. Model vsebuje vse predmete iz splošnega predmetnika, učenci pa imajo pravico in obvezo učiti se še dodatne vsebine, ki so pomembne za manjšinsko skupnost. Praviloma se ta model izvaja v posebnih, manjšinskih šolskih ustanovah, mogoče pa ga je izvajati tudi znotraj šole s hrvaškim učnim jezikom. V ta model so vključeni učenci, ki pripadajo srbski, italijanski, madžarski in češki narodni skupnosti. Model je primeren predvsem za mnogoštevilne manjšinske skupnosti. Podoben šolski model velja za italijansko manjšino v Sloveniji in slovensko v Italiji.

Model B – dvojezični model: pouk poteka v hrvaškem jeziku ter jeziku in pisavi narodne manjšine. V hrvaškem jeziku poteka pouk pri naravoslovnih predmetih, v jeziku in pisavi narodne manjšine pa pouk pri družboslovnih predmetih. Izvaja se praviloma v šolah s poukom v hrvaškem jeziku, vendar na posebnih oddelkih. Po tem modelu se izobražujejo pripadniki madžarske in češke nacionalne manjšine. Podoben model poznamo v Sloveniji v Prekmurju, kjer živi madžarska narodna skupnost, in v Porabju na Madžarskem, kjer živi (usihajoča) slovenska narodna skupnost.

Model C – jezik manjšine kot izbirni predmet: pouk poteka v hrvaškem jeziku, dodatne ure (dve do pet ur tedensko) pa so namenjene učenju jezika in kulture nacionalne manjšine. Ure se odvijajo po posebnem programu, ki obsega učenje narodne književnosti manjšine, zgodovine, zemljepisa ter glasbene in likovne umetnosti. Ta model se lahko izvaja tako na osnovnošolski kot na srednješolski ravni. Tudi za te (izbirne manjšinske) predmete se vpiše ocena v spričevalo. Obstaja tudi možnost, da del pouka, namenjenega manjšinskim predmetom, obiskujejo tudi učenci drugih šol. Po tem modelu se izobražujejo tudi pripadniki slovenske narodne manjšine (Istra, Kvarner, Varaždinska in Medžimurska županija).

Avstrija

Vodilo avstrijske politike do avtohtonih in z zakonom priznanih narodnih skupin je ubesedeno v osmem členu Zveznega ustavnega zakona. Neuradni prevod člena (uradnega prevoda v slovenščino ni) se glasi:

» Člen 8.

(1) Nemščina je, kljub pravicam, ki so z zveznimi zakoni priznane jezikovnim manjšinam, državni jezik republike.

(2) Republika (zveza, dežele in občine) se priznava k svoji zrasli nastali jezikovni in kulturni raznolikosti, ki se izraža v njenih avtohtonih narodnih skupinah. Jezik in kultura, obstoj in ohranitev teh narodnih skupin je treba spoštovati, varovati in podpirati.«

Na podlagi zgoraj navedene zakonodaje delujejo na avstrijskem Koroškem poleg šol z nemškim učnim jezikom tudi t. i. dvojezične šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom. To je regionalna izobraževalna ponudba avstrijskega šolstva in je namenjena predvsem slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Začetki tega modela dvojezičnega šolstva segajo v leto 1945, ko je začasna koroška deželna vlada sprejela Odredbo o novi ureditvi dvojezičnih ljudskih šol v južnem delu Koroške. Z njo je bilo sprejeto načelo, da naj na natančno določenem ozemlju vse otroke poučujejo v nemškem in slovenskem jeziku. Bistven sestavni del Državne pogodbe o ponovni vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije z dne 15. maja 1955 so jezikovne pravice slovenske in hrvaške manjšine (7. člen). Pravice vključujejo tudi šolstvo in izobraževanje. Leta 1958 je koroški deželni glavar z uredbo omogočil staršem, da svoje otroke odjavijo od dvojezičnega pouka. Z manjšinskim šolskim zakonom za Koroško (1959) je bila uvedena ureditev, ki prepušča vzgojnim upravičencem odločitev, ali naj njihovi otroci obiskujejo dvojezični pouk ali ne (načelo prijave).

Manjšinski šolski zakon za Koroško je leta 1988 doživel tri bistvene spremembe: v razredih z dvojezičnim poukom se je znižalo najvišje možno število učenk in učencev, olajšana je bila delitev po učnem jeziku in v razredih, kjer so bili poleg k dvojezičnemu pouku prijavljenih učenk in učencev tudi tisti, ki imajo samo nemški učni jezik, je bil uveden sistem pouka z dvema učiteljema. Leta 1990 je sledila naslednja sprememba: če obstaja utemeljena potreba po dvojezičnem pouku tudi zunaj področja, kjer je bila slovenska narodna skupina tradicionalno naseljena, je tak pouk možen (na tej osnovi je bila ustanovljena javna dvojezična ljudska šola v Celovcu).

Pomembni mejniki v razvoju šolstva za slovensko narodno skupino in za dvo- in večjezično izobraževalno ponudbo na Koroškem so bili ustanovitev Zvezne gimnazije in zvezne realne gimnazije za Slovence (v Celovcu, 1957), odprtje Dvojezične zvezne trgovske akademije (v Celovcu, 1990) in graditev dvojezične Privatne višje šole za gospodarske poklice (v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu, 1989).

Italija

V časovnem razmiku, ki ga zamejujeta na eni strani vzpostavitev Zavezniške vojaške uprave (ZVU) v Trstu in Gorici junija 1945 in na drugi strani odobritev zakona št. 38 z dne 23. februarja 2001, so pravno podobo slovenskega šolstva oblikovali akti ZVU, akti Republike Italije in mednarodni dogovori ter dvostranski sporazumi. Pri tem je treba opozoriti na različno obravnavo pravic slovenske manjšine glede na posamezna zemljepisna območja: na Tržaškem in Goriškem so bile leta 1945 slovenske šole ponovno odprte pod okriljem ZVU, v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, ki so bile Italiji vrnjene kmalu po osvoboditvi, pa so Slovenci še naprej ostali brez vsake pravne zaščite in torej tudi brez lastnih šol. Pa tudi v Trstu in Gorici pravni položaj slovenskega šolstva ni bil enak. Medtem ko so prišle slovenske šole na Goriškem že leta 1947 pod italijansko upravo in tam nekako »obvisle v zraku«, pa so šole na Tržaškem do podpisa londonskega sporazuma leta 1954 ostale pod angloameriško jurisdikcijo. Vsebina tega sporazuma in poznejši dvostranski dogovori med Republiko Italijo in Socialistično federativno republiko Jugoslavijo so bili torej pravno zavezujoči le za slovenske šole na Tržaškem. Veljavnost dvostranskih dogovorov s področja vzgoje in izobraževanja je bila raztegnjena na Goriško šele po

sporazumu med Italijo in Slovenijo o sodelovanju na šolskem področju, podpisanem v Ljubljani 25. maja 1995.

če upoštevamo omenjena razlikovanja, smemo torej povojno zgodovino slovenske šole na ozemlju današnje Republike Italije razdeliti v naslednja obdobja: 1) Od ZVU do Londonskega sporazuma (1945-1954); 2) Od Londonskega sporazuma do zakona 1012/1961 (1954-1961); 3) Od zakona 1012/1961 do uresničenja pooblaščenih odlokov (1961-1977); 4) Od uresničenja pooblaščenih odlokov do sprejetja zakona 38/2001 (1977-2001).

V obdobju med letoma 1945 in 2001 se je slovensko šolstvo na ozemlju Republike Italije v pravnem pogledu nedvomno utrdilo. To šolstvo ima zdaj svojo trdno strukturo, ki zajema večino s Slovenci naseljenega ozemlja v Furlaniji - Julijski krajini in Benečiji (pa čeprav je v videmski pokrajini šole v povojih), prvič pa razpolaga tudi z (delno) avtonomno upravno strukturo z lastnim osebjem in odgovornim funkcionarjem. Z imenovanjem vodje Urada za slovenske šole se je prvič zgodilo, da je bil na čelo državnega organa, v celoti namenjenega slovenski manjšini, imenovan visok državni funkcionar iz vrst slovenske manjšine. Urejen je pravni status slovenskega učnega in vodstvenega osebja, načelno je rešeno tudi vprašanje avtonomije slovenskih šolskih zavodov.

Poleg urejenosti pa nudi današnja slika pravnega položaja slovenskega šolstva v Italiji tudi marsikatero nedorečenost in nejasnost. Nekatera vprašanja so rešena le na papirju, a se v praksi ne izvajajo (na primer glasbeno šolstvo, priznanje sindikata, Deželni šolski svet itd.). Druga vprašanja se v praksi sicer večkrat ugodno rešujejo (na primer sestava razredov, obstoj različnih izobraževalnih smeri itd.), nimajo pa opore v nobenem jasnem in obvezujočem določilu. Pravica do odstopanja od vsedržavnih, za manjšino večinoma prezahtevnih parametrov je namreč zajamčena le za vprašanje šolske avtonomije. Na ostalih področjih je manjšinsko šolstvo s strogo pravnega vidika ranljivo.

Spet druga vprašanja so načelno ali praktično rešena le delno. To je primer Urada za slovenske šole, ki je sicer nedvomno korak naprej glede na stanje izza zakona 932/1973, ni pa slovenski šoli podelil tiste avtonomije, za katero so si po zgledu Južne Tirolske in Doline Aoste več desetletij prizadevali slovenski šolniki, kulturniki in politiki.

V Italiji sta vzdolž meje v slovenskih vrtcih, osnovnih, nižjih in višjih srednjih šolah dva različna učna modela. Prvi je na Tržaškem in Goriškem, kjer so vrtci in šole s slovenskim učnim jezikom, predmetniki in učni načrti so enaki kot na vseh šolah v Italiji, ob slovenščini pa je predmet tudi italijanščina na ravni prvega jezika. V Špetru v Benečiji na Videmskem pa se je pred tremi desetletji izoblikoval dvojezični model, kjer se oba jezika pri pouku izmenjujeta, po principu en človek – en jezik.

Večstopenjske šole, te združujejo vrtce, osnovne šole (razredna stopnja) in nižje srednje šole (predmetna stopnja) imajo svoja ravnateljstva v Dolini, v dveh mestnih četrtih Trsta, na Opčinah, v Nabrežini, Doberdolu, Gorici in Špetru. Šolska mreža je predvsem za vrtce in razredno stopnjo (tridesetih šol) zelo razvejana, pouk na predmetni stopnji pa poteka na desetih šolah. Višje srednje šole (srednja šola) so v Gorici in v Trstu, šest ravnateljstev nudi dijakom pestro izbiro različnih usmeritev.

Zaradi različnega predznanja jezika je pred slovensko šolo v Italiji pomemben izziv, kako v novih okoliščinah razvijati jezikovne in sporazumevalne zmožnosti; že dolgo namreč slovenske šole niso namenjene le Slovencem v Italiji, ampak vsem, ki bi se radi naučili slovenščine ter odraščali v obeh jezikih in kulturah.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

- a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov: /
- b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov: /
- c) dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov: /
- č) čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo: /

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za: /

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo: /

6.4 Presoja posledic za socialno področje: /

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja: /

6.6 Presoja posledic za druga področja: /

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona: /

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

7.1 Predlagatelj je osnutek zakona predstavil na portalu e-demokracija dne 14. aprila 2017. Javna predstavitev, v kateri je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe, je trajala do 18. maja 2017.

V javni razpravi so svoja mnenja, predloge oziroma pripombe podali Aktiv ravnateljev dvojezičnih VIZ, Vrtec Lendava, Dvojezična srednja šole Lendava, Dvojezična osnovna šola Genterovci, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti, poslanec Poslanske skupine madžarske narodne skupnosti in nekateri zainteresirani posamezniki.

Pripombe in dopolnitve so se nanašale večinoma na predlagane pogoje znanja učnega jezika narodne skupnosti, pri čemer so bila stališča različna. Samoupravni narodni skupnosti se zavzemata za strožje pogoje znanja učnega jezika strokovnih delavcev, kar naj bi dvignilo raven znanja jezika narodnosti tudi pri otrocih. Zlasti dvojezični vrtci in šole pa menijo, da to ne bo pomenilo dviga kakovosti jezika, saj takih strokovnih delavcev skoraj ni, dvojezično izobraževanje se bo le razvrednotilo, opozarjajo pa tudi na neupoštevanje posebnosti dvojezičnega izobraževanja in neustreznost zahtevanih ravni za vse strokovne delavce enako. V kontekstu obvladovanja učnega jezika so se pripombe nanašale tudi na to, ali je preizkus znanja učnega jezika res ustrezen in potreben ter na prehodne določbe, ki naj zagotovijo, da bodo zdaj zaposleni delavci tudi po spremembi zakona veljali za ustrezne. Prav tako so bile pripombe v smeri, da zakon ne ureja pogojev znanja jezika za administrativno-tehnične delavce zavoda. Ostale pripombe so se nanašale na:

- predlagane spremembe glede izvedbe strokovnega izpita in sploh na potrebnost strokovnega izpita,
- veljavno določbo zakona o brezplačnem dvojezičnem programu pred vstopom otroka v šolo,
- pogojevanje sprejema letnega delovnega načrta s soglasjem predstavnika narodne skupnosti v svetu zavoda,
- nedoločena normativov in standardov za vrtce na dvojezičnem področju.

Pripombe so bile večinoma upoštevane. Glede ravni znanja učnega jezika je zdaj predlagana kompromisna rešitev, ki je sprejemljiva tako za predstavnike narodnih skupnosti kot za vzgojno-izobraževalne zavode, ki so izpostavili problem ustreznega kadra. Zakon določa obvezno znanje jezika narodnosti tudi za druge delavce v vrtcih in šolah, ne le za strokovne delavce, kar je bil predlog, dan v javni obravnavi. Tudi prehodne določbe v tem predlogu zakona zagotavljajo, da bodo vsi, ki na dan začetka uporabe zakona izpolnjujejo pogoje po dosedanjih predpisih, te izpolnjevali tudi po novem zakonu. Določbe glede strokovnega izpita ne spreminjajo bistveno sedanje ureditve, sprememba je le za strokovne delavce vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom, razen za učitelje slovenščine, ki strokovni izpit opravljajo v italijanskem jeziku, saj je ta na območju italijanske narodne skupnosti tudi učni jezik. Črtana je določba o brezplačnem dvojezičnem programu pred vstopom otroka v šolo, ki se v praksi niti ni izvajala.

Glede sodelovanja samoupravne narodne skupnosti v postopku sprejemanja letnega delovnega načrta pa predlog zakona zlasti na pripombe strokovne javnosti uvaja posebnost glede na zakon, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja, tako da se narodni skupnosti omogoči večji vpliv na organizacijo vsebin vzgojno-izobraževalnega dela, ne pa do te mere, da bi lahko samo njen predstavnik v svetu zavoda onemogočil sprejem letnega delovnega načrta.

7.2 Predlagatelj se je posebej usklajeval tudi s Pomursko madžarsko samoupravno narodno skupnostjo, z Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti, z ravnateljji dvojezičnih vrtcev in šol ter s predstavniki občin (Združenje občin Slovenije in Skupnost občin Slovenije).

8. ZUNANJI STROKOVNJAKI, KI SO SODELOVALI PRI PRIPRAVI GRADIVA

Gradivo je bilo pripravljeno v sodelovanju s predstavniki samoupravnih narodnih skupnosti. Zunanji strokovnjaki pri pripravi niso sodelovali.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES:

dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica,
dr. Andreja Barle Lakota, državna sekretarka

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01 in 102/07 – ZOs-F) se v 1. členu pred besedama »srednjega splošnega« beseda »in« nadomesti z vejico, na koncu stavka pa se pika nadomesti z vejico in se doda besedilo »višjega strokovnega izobraževanja ter vzgoje in izobraževanja otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi potrebami.«.

2. člen

V 2. členu se beseda »ter« nadomesti z vejico, za besedilom »srednjega splošnega izobraževanja« pa se doda besedilo »višjega strokovnega izobraževanja ter predpisov, ki urejajo vzgojo in izobraževanje otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi potrebami«.

3. člen

Besedilo 5. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Programi predšolske vzgoje se za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti prilagajajo v skladu s cilji, določenimi s tem zakonom, in omogočajo otrokom ob razvijanju maternega jezika tudi seznanjanje z osnovami slovenskega jezika.

Izobraževalni programi za pripadnike italijanske narodne skupnosti in dvojezični izobraževalni programi se prilagodijo tako, da se dopolnijo:

- cilji vzgoje in izobraževanja,
- pogoji za vključitev,
- predmetnik,
- učni načrti, katalogi znanj in izpitni katalogi.

Programom iz prejšnjega odstavka se dodajo navodila za izvajanje.

S predmetnikom se lahko učencem, vajencem in dijakom določi največ za dve uri večja tedenska obveznost pouka.

Učni načrti, katalogi znanj in izpitni katalogi se objavijo dvojezično.

Za učence in dijake šol z italijanskim učnim jezikom se za vsa tekmovanja iz znanja, ki so (so)financirana iz javnih sredstev, razen za tekmovanja iz znanja slovenščine, zagotovijo naloge v italijanskem jeziku, za učence in dijake dvojezičnih šol pa dvojezične naloge, razen za tekmovanja iz znanja slovenščine in madžarščine.

Javno veljavne programe, prilagojene v skladu s tem zakonom, sprejme minister, pristojen za šolstvo, v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom v skladu z zakonom in jih na enak način kot druge javno veljavne programe objavi tudi v jeziku narodnosti.

Minister, pristojen za šolstvo, lahko s sklepom o dodelitvi programa določi, da dvojezična osnovna šola, ki izvaja prilagojen program po zakonu, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, za učence zunaj narodnostno mešanega območja izvaja tudi prilagojen program s slovenskim učnim

jezikom z obveznim učenjem madžarskega jezika največ dve uri tedensko, tako da se ne preseže z zakonom določene največje tedenske učne obveznosti učencev.«

4. člen

Za 5. členom se doda nov 5.a člen, ki se glasi:

»5.a člen
(nadstandardni programi)

Pri pripravi letnega delovnega načrta šola obravnava tudi predloge programov oziroma dejavnosti, ki jih kot nadstandard ponudi in financira samoupravna narodna skupnost, če so v skladu s cilji vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji.«.

5. člen

V prvem odstavku 7. člena se beseda »mnenje« nadomesti z besedo »soglasje«.

6. člen

V 8. členu se prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju ter v četrtem in petem razredu lahko poučuje madžarščino, ki se jo učenci učijo kot prvi jezik, tudi učitelj predmetnega pouka madžarščine,«.

7. člen

V 9. členu se na začetku doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»Če so v osnovno šolo zunaj narodnostno mešanega območja vpisani učenci iz vrst italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, šola za te učence kot interesno dejavnost brezplačno organizira učenje italijanskega oziroma madžarskega jezika, če to uveljavlja vsaj pet izmed njih. Skupina najmanj petih učencev iz prejšnjega stavka se lahko oblikuje tudi iz učencev različnih šol v istem kraju. V tem primeru se šole sporazumejo o izvedbi interesne dejavnosti.«

Dosedanji prvi in drugi odstavek postaneta drugi in tretji odstavek.

8. člen

V 11. členu se za petim odstavkom dodata nova šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»O vpisu otroka glede na šolski okoliš imajo pripadniki narodne skupnosti, ki to uveljavljajo, pravico vpisati otroka v osnovno šolo z italijanskim učnim jezikom oziroma v dvojezično osnovno šolo, tudi če ima otrok stalno oziroma začasno prebivališče izven šolskega okoliša te šole.

Učenec v primeru iz prejšnjega odstavka nima pravice do brezplačnega prevoza, razen če gre za otroka s posebnimi potrebami, ki mu je ta pravica priznana z odločbo o usmeritvi.«

9. člen

V 13. členu se naslov člena spremeni tako, da se glasi:

»(svet zavoda)«.

Za tretjim odstavkom dodata nova četrti in peti odstavek, ki se glasita:

»Javni dvojezični vrtec in javna dvojezična šola mora pred sprejetjem letnega delovnega načrta pridobiti mnenje pristojne samoupravne narodne skupnosti, ki ga ta poda v petnajstih dneh od prejema predloga letnega delovnega načrta.

Ne glede na prejšnji odstavek lahko svet javnega vrtca oziroma javne šole sprejme letni delovni načrt brez predhodnega mnenja samoupravne narodne skupnosti, če ga le-ta ne poda v roku iz prejšnjega odstavka.«

10. člen

V 14. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Če se na razpis za prosto delovno mesto za strokovnega delavca v dvojezičnem vrtcu ali šoli prijavi več kandidatov, ki izpolnjujejo vse predpisane pogoje za zasedbo delovnega mesta in izkazujejo primerljive reference, ima prednost pri izbiri praviloma kandidat, ki izkazuje znanje madžarskega jezika na višji ravni.«

11. člen

15. člen se spremeni tako, da se glasi:

»15. člen
(znanje italijanskega jezika kot učnega jezika)

Strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če:

- je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom in pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku ali
- je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom.

Strokovni delavec, ki ne izpolnjuje pogojev iz prejšnjega odstavka, obvlada italijanski jezik kot učni jezik tudi, če ima v skladu s 15.č členom tega zakona opravljen preizkus znanja italijanskega jezika na ravni C1, kot jo določa Skupni evropski jezikovni okvir Sveta Evrope (v nadaljnjem besedilu: SEJO).«.

12. člen

Za 15. členom se dodajo novi 15.a, 15.b, 15.c in 15.č člen, ki se glasijo:

»15.a člen
(znanje madžarskega jezika kot učnega jezika)

V dvojezičnih vrtcih in šolah sta slovenski in madžarski jezik enakopravna učna jezika, zato morajo strokovni delavci obvladati oba jezika.

Strokovni delavec obvlada madžarski jezik kot učni jezik, če:

- je pridobil predpisano izobrazbo v madžarskem jeziku,
- ima končano dvojezično osnovno šolo in dvojezično srednjo šolo in se je madžarščino učil na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo,
- z ustreznim certifikatom izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni po SEJO, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo, ali

- ima v skladu s 15.č členom tega zakona opravljen preizkus znanja madžarskega jezika na ravni po SEJO, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.

Strokovni delavec na delovnem mestu, na katerem se uporablja pretežno slovenski učni jezik, in učitelj strokovnoteoretičnih predmetov, obvlada madžarski jezik kot učni jezik tudi, če ima končano dvojezično osnovno šolo in končan program fakultativnega pouka madžarskega jezika na srednji šoli, višji ali univerzitetni ravni in izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni po SEJO, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.

Strokovni delavec, za katerega je predpisan izobrazbeni pogoj srednja ali srednja strokovna izobrazba (na primer laborant, učitelj praktičnega pouka, organizator praktičnega pouka, in drugi, razen pomočnika vzgojitelja) ali visoka strokovna izobrazba (na primer organizator prehrane, organizator zdravstveno-higienskega režima) obvlada madžarski jezik kot učni jezik tudi, če ima končano dvojezično osnovno šolo in končan program fakultativnega pouka madžarskega jezika na srednji šoli, višji ali univerzitetni ravni.

Ravni znanja madžarskega jezika iz druge, tretje in četrte alineje prvega odstavka tega člena ter podrobnejše pogoje znanja učnega jezika, ki jih mora izpolnjevati posamezen strokovni delavec, določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju madžarske samoupravne narodne skupnosti. Pri tem upošteva zahtevano raven izobrazbe za posameznega strokovnega delavca in zahteve delovnega mesta, zlasti glede jezikovne organizacije vzgojno-izobraževalnega dela.

15.b člen

(izjema glede znanja madžarskega jezika kot učnega jezika)

Dvojezični vrtec ali šola lahko za določen čas največ dveh let sklene pogodbo o zaposlitvi tudi s kandidatom, ki ne izpolnjuje pogoja znanja madžarskega jezika kot učnega jezika v skladu s prejšnjim členom, če nihče od prijavljenih kandidatov ne izpolnjuje tega pogoja in je taka zaposlitev nujna za nemoteno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela.

Šteje se, da je zaposlitev za nemoteno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela nujna, če sicer z organizacijo dela v skladu z normativi in standardi ni mogoče izvesti vzgojno-izobraževalnega programa ali dela programa.

Pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi iz prvega odstavka tega člena si mora dvojezični vrtec oziroma šola na podlagi obrazloženega predloga pridobiti mnenje ministra, pristojnega za šolstvo, o nujnosti zaposlitve za nemoteno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela.

15.c člen

(znanje jezika narodne skupnosti)

Delavci, ki v italijanskem oziroma dvojezičnem vrtcu ali šoli v skladu s sistemizacijo opravljajo strokovno-administrativna, tehnična ali druga dela (administrativni, računovodski, tehnični in drugi delavci), morajo obvladati italijanski oziroma madžarski jezik v skladu s tem zakonom.

Delavec iz prejšnjega odstavka v italijanskem vrtcu ali šoli obvlada italijanski jezik, če ima končano osnovno ali srednjo šolo z italijanskim jezikom ali če z ustreznim certifikatom izkazuje znanje jezika na ravni B1, kot jo določa SEJO.

Delavec iz prvega odstavka tega člena v dvojezičnem vrtcu ali šoli obvlada madžarski jezik, če ima končano dvojezično osnovno ali dvojezično srednjo šolo ali končan program fakultativnega pouka madžarskega jezika na srednji šoli ali z ustreznim certifikatom izkazuje znanje na ravni B1, kot jo določa SEJO. Delavec, za katerega je predpisana srednja ali nižja raven izobrazbe (na primer kuhar,

hišnik), obvlada madžarski jezik tudi, če izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni dvojezične osnovne šole.

Spremljevalec otroka s posebnimi potrebami v dvojezičnem vrtcu ali šoli obvlada madžarski jezik, če z ustreznim certifikatom izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.

Varuh-negovalc v dvojezični šoli oziroma zavodu, v katerem se izvaja posebni program vzgoje in izobraževanja, obvlada madžarski jezik, če z ustreznim certifikatom izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.

Ravni znanja madžarskega jezika iz četrtega in petega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju madžarske samoupravne narodne skupnosti. Pri tem upošteva materinščino otroka, ki ga delavec spremlja oziroma neguje, zahtevano raven izobrazbe in zahteve delovnega mesta.

15.č člen (preizkus znanja)

Znanje italijanskega oziroma madžarskega učnega jezika v skladu s 15. oziroma 15.a členom tega zakona in znanje jezika narodne skupnosti v skladu s 15.c členom tega zakona se lahko dokaže tudi z opravljenim preizkusom znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika (v nadaljnjem besedilu: preizkus znanja).

Preizkus znanja izvaja Državni izpitni center.

Minister, pristojen za šolstvo, lahko za izvajanje preizkusa znanja pooblasti tudi drug javni zavod, ki ga na podlagi zakona, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja, za strokovno podporo ministrstvu in strokovnim svetom ustanovi Republika Slovenija, če izpolnjuje standarde za umestitev izpitov v SEJO.

Javno pooblastilo zavodu iz prejšnjega odstavka se podeli za določen čas z odločbo v upravnem postopku.

Javno pooblastilo se financira iz javnih sredstev na način in v obsegu, določenem z aktom o podelitvi javnega pooblastila in aktom o ustanovitvi javnega zavoda.

Zaradi nezakonitega ali nepravilnega izvajanja javnega pooblastila se lahko javno pooblastilo odvzame. O odvzemu javnega pooblastila odloči minister, pristojen za šolstvo, z odločbo v upravnem postopku.

Izvajalec preizkusa znanja iz drugega oziroma tretjega odstavka tega člena za izvajanje in evidentiranje preizkusa znanja vzpostavi evidenco, ki vključuje naslednje podatke:

- osebno ime kandidata ter datum in kraj rojstva,
- strokovni naslov kandidata,
- datum in številko potrdila o opravljenem preizkusu znanja,
- raven znanja jezika po SEJO, ki jo izkazuje z opravljenim preizkusom znanja,
- sestavo komisije.

Podrobnejše pogoje in način podelitve oziroma odvzema javnega pooblastila ter podrobnejši obseg, vsebino in način preizkusa znanja določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju samoupravnih narodnih skupnosti.«

17. člen se spremeni tako, da se glasi:

»17. člen
(strokovni izpit)

Strokovni delavci vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom, razen učiteljev slovenskega jezika, opravljajo strokovni izpit v italijanskem jeziku.

Strokovni delavci dvojezičnih vrtcev in šol opravljajo strokovni izpit v slovenskem ali v madžarskem jeziku. Strokovni izpit opravljajo iz slovenskega in madžarskega učnega jezika na različnih ravneh zahtevnosti. V prijavi navedejo, v katerem jeziku želijo opravljati izpit ter kateri jezik bodo opravljali na osnovni in katerega na višji ravni zahtevnosti.

Strokovni delavec dobi prilogo k potrdilu o opravljenem strokovnem izpitu, iz katere je razvidno, da je opravil strokovni izpit v skladu s prvim oziroma drugim odstavkom tega člena.«

14. člen

V 19. členu se črta besedilo »na narodnostno mešanem območju«, beseda »tega« pa se nadomesti z besedama »narodnostno mešanega«.

15. člen

21. člen se spremeni tako, da se glasi:

»21. člen
(samostojna strokovna služba za šolstvo narodnosti)

Za razvojno in svetovalno delo ter drugo strokovno podporo na področju vzgoje in izobraževanja se na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: zavod) zagotovi delovanje samostojne strokovne službe za šolstvo narodnosti (v nadaljnjem besedilu: strokovna služba). Člani strokovne službe delujejo na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost. V strokovni službi je treba zagotoviti tudi delavce iz vrst narodne skupnosti.

Strokovna služba v sodelovanju z ostalimi službami zavoda opravlja naslednje naloge:

- sodelovanje pri načrtovanju pridobivanja predpisane izobrazbe v učnem jeziku narodnosti za strokovne delavce vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih vrtcev in šol ter načrtovanje in sodelovanje pri izvajanju nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja teh strokovnih delavcev po programih, ki omogočajo njihov kontinuiran profesionalni razvoj,
- razvojno in svetovalno delo pri pripravi in izvedbi vzgojno-izobraževalnih programov vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih vrtcev in šol,
- sodelovanje v postopkih preizkusa znanja učnega jezika iz 15.č člena tega zakona,
- spremljanje in sodelovanje pri uresničevanju 23. člena tega zakona,
- sodelovanje z javnimi ustanovami na področju šolstva, kulturnimi in drugimi ustanovami matičnega naroda in sosednjih držav,
- načrtovanje razvojnega in svetovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom oziroma v dvojezičnih vrtcih in šolah, v sodelovanju s samoupravnima narodnima skupnostma,

- priprava seznamov učbenikov in učnih gradiv za šole z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezične šole ter koordiniranje priprave novih učbenikov in učnega gradiva za šole z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezične šole,

- skrb za ustrezne prevode programov in učnih načrtov za vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom oziroma v dvojezičnih vrtcih in šolah.

Strokovna služba v sodelovanju s posamezno samoupravno narodno skupnostjo pripravi štiriletni razvojni načrt delovanja strokovne službe.

Strokovna služba za izvedbo nalog iz tega člena sodeluje z ministrstvom, pristojnim za šolstvo, in z javnimi zavodi, ki delujejo na področju razvoja šolstva (Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje, Državni izpitni center, Šola za ravnatelje, Pedagoški inštitut in drugi).

Naloge strokovne službe in njeno sodelovanje z drugimi ustanovami se podrobneje določijo s splošnim aktom zavoda.

Za uresničevanje določb tega zakona in izboljšanje delovanja sistema vzgoje in izobraževanja na narodnostno mešanem območju ministrstvo, pristojno za šolstvo, samoupravni narodni skupnosti in strokovna služba sodelujejo tako, da se enkrat letno na pobudo samoupravne narodne skupnosti sestanejo, analizirajo stanje ter izdelajo načrt morebitnih izboljšav za nadaljnje delovanje.«

16. člen

22. člen se spremeni tako, da se glasi:

»22. člen

(posebnosti v postopkih usmerjanja otrok s posebnimi potrebami)

Na območjih občin, kjer sta pri organu poleg slovenskega jezika uradni jezik tudi italijanski oziroma madžarski jezik, postopek usmerjanja otrok s posebnimi potrebami teče dvojezično, če tako zahteva otrokov zakoniti zastopnik oziroma skrbnik oziroma starejši mladoletnik sam.

V postopku usmerjanja otrok s posebnimi potrebami pred organom izven območja, na katerem sta uradna jezika tudi italijanski oziroma madžarski jezik, imajo pripadniki narodne skupnosti pravico uporabljati svoj jezik v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, pri čemer se na zahtevo otrokovih zakonitih zastopnikov oziroma skrbnikov oziroma starejšega mladoletnika zagotovi tudi prevod odločbe o usmeritvi in odločitve o pritožbi v jezik narodne skupnosti.«

17. člen

Besedilo 23. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Vlada zagotavlja pogoje, da univerze v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, omogočijo študij za pridobitev predpisane izobrazbe na ustreznih študijskih programih za strokovne delavce vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom tudi v italijanskem jeziku in za dvojezične vrtce in šole tudi v madžarskem jeziku ter da se za ta namen povezujejo s sorodnimi ustanovami v sosednjih državah.

Programi nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih vrtcev in šol morajo vključevati tudi programe usposabljanja iz znanja italijanskega strokovnega učnega jezika in slovenskega jezika kot jezika okolja, v dvojezičnih šolah pa znanja obeh učnih jezikov ter metodike dvojezičnega pouka. Za vse programe usposabljanj, ki se za strokovne delavce iz prejšnjega stavka organizirajo v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, se zagotavlja financiranje iz javnih sredstev, tako da je udeležba strokovnih delavcev brezplačna.

Programe iz prejšnjega odstavka predlaga strokovna služba iz 21. člena tega zakona.«

18. člen

V 24. členu se na začetku doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»Normativi in standardi za vrtce in šole z italijanskim učnim jezikom zagotavljajo enakopravnost teh vrtcev in šol znotraj vzgojno-izobraževalnega sistema Republike Slovenije.«

Dosedanji prvi odstavek postane drugi odstavek.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

19. člen

Kdor do dne začetka uporabe tega zakona izpolnjuje pogoje znanja učnega jezika v skladu z Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01 in 102/07 – ZOSn-F), izpolnjuje pogoj znanja učnega jezika tudi v skladu s tem zakonom.

Kdor do dne začetka uporabe tega zakona izpolnjuje predpisane pogoje znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika za druga strokovna, administrativna, tehnična in druga dela, izkazuje ustrezno znanje jezika tudi v skladu s tem zakonom.

Strokovni delavci, ki so do dne začetka uporabe tega zakona opravili strokovni izpit v skladu z Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01 in 102/07 – ZOSn-F), imajo opravljen strokovni izpit v skladu s tem zakonom.

20. člen

Minister, pristojen za šolstvo, izda podzakonska predpisa iz 15.a in 15.c člena tega zakona do 1. septembra 2018.

Pravilnik o smeri izobrazbe učiteljev v devetletni dvojezični osnovni šoli in devetletni osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom (Uradni list RS, št. 35/06), Pravilnik o preizkusu znanja učnega jezika na narodno mešanih območjih (Uradni list RS, št. 100/06), Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (Uradni list RS, št. 33/17) in Pravilnik o strokovnem izpitu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 23/06, 81/07, 105/08, 38/14 in 64/15) se uskladijo s tem zakonom do začetka njegove uporabe.

Postopki, ki so se začeli do začetka uporabe tega zakona na podlagi Pravilnika o preizkusu znanja učnega jezika na narodno mešanih območjih (Uradni list RS, št. 100/06) in Pravilnika o strokovnem izpitu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 23/06, 81/07, 105/08, 38/14 in 64/15), se dokončajo po določbah navedenih pravilnikov.

21. člen

Določba novega osmega odstavka 5. člena zakona se začne uporabljati, ko minister, pristojen za šolstvo, sprejme program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom in obveznim učenjem madžarskega jezika.

Program iz prejšnjega odstavka se sprejme do 30. junija 2019.

22. člen

Akt o ustanovitvi Zavoda Republike Slovenije za šolstvo se s tem zakonom uskladi do začetka njegove uporabe.

Zavod iz prejšnjega odstavka uskladi svoje akte s tem zakonom v šestih mesecih od začetka njegove uporabe.

23. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2018.

Št. 0070-27/2017
Ljubljana, dne 13. novembra 2017
EVA 2017-3330-0027

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (dopolnjuje 1. člen zakona)

Člen določa področja vzgoje in izobraževanja, na katerih imajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti posebne pravice s tega področja. S predlagano spremembo se vključuje tudi višješolsko strokovno izobraževanje ter vzgoja in izobraževanje otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi potrebami. Z zakonom pa ni mogoče na enak način urejati visokošolskega (univerzitetnega) izobraževanja, univerza je namreč po ustavi avtonomna.

K 2. členu (dopolnjuje 2. člen zakona)

Člen umešča vzgojo in izobraževanje pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Velja pravilo, da tudi vzgoja in izobraževanje pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti poteka na podlagi predpisov, ki urejajo posamezna področja vzgoje in izobraževanja, če ta zakon ne določi drugače. Ta zakon torej določena vprašanja za področje šolstva narodnosti ureja drugače.

S predlagano spremembo se glede na spremembo prvega člena posebej določa tudi področje višješolskega strokovnega izobraževanja ter vzgoje in izobraževanja otrok, mladoletnikov in mlajših polnoletnih oseb s posebnimi potrebami.

K 3. členu (spreminja 5. člen zakona)

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj, v nadaljnjem besedilu: ZOFVI) določa sestavine javno veljavnih programov, področni zakoni določajo največje dopustno obremenitev učencev in dijakov s poukom in drugim vzgojno-izobraževalnim delom, Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-K) pa določa tudi nekatere obvezne sestavine predmetnika. Ker je v ZOFVI določeno, da morajo pripadniki italijanske narodne skupnosti, ki se izobražujejo v šolah z italijanskim učnim jezikom, obvezno učiti tudi slovenski jezik, v dvojezičnih šolah in vrtcih pa poteka vzgojno-izobraževalno delo dvojezično, pri pripravi izobraževalnih programov, če se zagotavlja enak vzgojno-izobraževalni standard, ni mogoče spoštovati omejitev pri obremenitvi s poukom. Tako že veljavni zakon določa način prilagajanja programov za pripadnike narodnih skupnosti določa, katere sestavine izobraževalnih programov je mogoče zaradi posebnih ciljev prilagajati, in dopušča dve uri večjo tedensko obremenitev s poukom.

S predlagano spremembo se natančneje opredeli, da se tudi vsi učni načrti, katalogi znanj in izpitni katalogi objavijo dvojezično (torej tudi v jeziku narodne skupnosti), ter določi, da se za učence in dijake šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih šol za vsa tekmovanja iz znanja, sofinancirana iz javnih sredstev, zagotovijo tudi naloge v jeziku narodne skupnosti (z izjemo tekmovanj iz slovenščine).

Predlog zakona uvaja tudi možnost, da lahko minister dvojezični osnovni šoli, ki sicer izvaja dvojezični prilagojeni program v skladu z zakonom, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom), v izvajanje dodeli tudi prilagojen program s slovenskim

učnim jezikom, v katerem se določi obvezno učenje madžarskega jezika kot jezika okolja, vendar največ dve uri tedensko, če to ne posega v predpisano največjo tedensko učno obveznost učencev, določeno s tem zakonom in zakonom, ki ureja osnovno šolo. V ta program se lahko vključijo tudi učenci izven narodnostno mešanega območja. Gre za novost glede na veljavno ureditev dvojezičnega šolstva, saj ZOFVI določa, da se na območjih, kjer živijo pripadniki slovenskega naroda in pripadniki italijanske narodne skupnosti, in so opredeljena kot narodno mešana območja, ustanavljajo tudi vrtci oziroma šole, v katerih poteka vzgojno oziroma vzgojno-izobraževalno delo v italijanskem jeziku, na območjih, kjer živijo pripadniki slovenskega naroda in pripadniki madžarske narodne skupnosti, in so opredeljena kot narodno mešana območja, pa dvojezični vrtci in šole, v katerih vzgojno oziroma vzgojno-izobraževalno delo poteka v slovenskem in madžarskem jeziku. Vendar že veljavni ZPIMVI v 2. členu določa, da je vzgoja in izobraževanje za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji in poteka na podlagi predpisov, ki urejajo vzgojo in izobraževanje, če s tem zakonom ni drugače določeno. S predlagano določbo se tako za dvojezične šole predlaga izjema od ureditve v ZOFVI, na način, da lahko dvojezična šola izvaja tudi program v slovenskem učnem jeziku, torej delo z učenci v tem programu poteka samo v slovenskem jeziku in ne tudi v madžarskem jeziku. Gre za zelo ozko izjemo, saj se nanaša samo na tiste šole, ki že sicer izvajajo dvojezičen prilagojen programa vzgoje in izobraževanja za otroke s posebnimi potrebami, in samo za izvajanje prilagojenega programa, ta pa bo namenjen vključitvi otrok s posebnimi potrebami izven narodno mešanega območja. S predlagano določbo se za otroke s posebnimi potrebami, ki živijo izven dvojezičnega območja in niso pripadniki narodne skupnosti, pa imajo njihovi starši oziroma skrbniki interes, da se intenzivneje vključijo v dvojezično okolje, želi spodbuditi dostopnost šol na dvojezičnem območju, tudi z namenom povezanosti okolja. Zaradi vključitve v okolje je tudi predlagano, da se kot sestavni del programa določi tudi učenje madžarskega jezika, vendar največ 2 uri tedensko, tako da se ne preseže siceršnje zakonsko določene največje tedenske obremenitve učencev.

Predlog zakona tudi ne določa več obveznosti, da mora dvojezični vrtec organizirati za otroke eno leto pred vstopom v šolo brezplačen dvojezični program.

K 4. členu (dodaja 5.a člen)

Z novim 5. a členom se predlaga, da šola pri pripravi letnega delovnega načrta šole upošteva tudi programe in dejavnosti, ki jih kot nadstandard ponudi in financira samoupravna narodna skupnost, pod pogojem, da so ti programi v skladu s cilji vzgoje in izobraževanja. S tem se dodatno želi spodbuditi aktivnosti za vključitev šole v okolje in otrokom omogočiti izbiro tudi glede na posebnosti okolja, v katerem živijo. Letni delovni načrt v skladu z ZOFVI pripravi oziroma predlaga ravnatelj, sprejme pa ga svet zavoda. Predlagana določba tako ne posega v avtonomijo šole, saj je priprava in sprejem letnega delovnega načrta še vedno v pristojnosti organov šole.

K 5. členu (spreminja 7. člen zakona)

Sprejemanje javno veljavnih programov je zakonsko urejeno tako, da le-te, razen izobraževalnih programov zasebnih šol, sprejme minister, pristojen za izobraževanje, v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom. Strokovni svet predlaga splošni del in določi posebni del javno veljavnih programov, to je predmetnik, učne načrte, kataloge znanj in izpitne kataloge. Nekatere kataloge pa pristojni strokovni sveti sprejmejo sami.

Dosedanja zakonska ureditev določa, da si mora pristojni strokovni svet pred sprejemom programov za pripadnike narodnih skupnosti pridobiti mnenje samoupravne narodne skupnosti, s predlagano spremembo člena pa se mnenje nadomesti s soglasjem samoupravne narodne skupnosti. Ostaja tudi določilo, da strokovni svet ne more sprejeti odločitve brez soglasja članov sveta, pripadnikov narodnih skupnosti.

K 6. členu (spreminja 8. člen zakona)

Zakon o osnovni šoli določa izobrazbo strokovnih delavcev, ki izvajajo vzgojno-izobraževalno delo v posameznih obdobjih osnovne šole, zaradi posebne organizacije dvojezične osnovne šole pa je treba te določbe prilagoditi. S tem členom se določa prožnejša organizacija vzgojno-izobraževalnega dela v dvojezični osnovni šoli.

S predlagano spremembo se ne ureja več pogojev za poučevanje vzgojnih predmetov, saj se ta termin ne uporablja več. Tudi sicer je določilo nepotrebno, ker dosedanjo vsebino ustrezno ureja Zakon o osnovni šoli (36. člen).

Doda pa se določba, da v prvem obdobju ter četrtem in petem razredu lahko madžarščino, ki se jo učenci učijo kot prvi jezik (madžarščina 1) poučuje tudi, kdor izpolnjuje pogoje za predmetnega učitelja madžarščine. Zakon o osnovni šoli (38. člen) določa, da lahko v šolah na narodno mešanih območjih v prvem in drugem obdobju poučujejo slovenščino, italijanščino in madžarščino, ki se jih učenci učijo kot drugi jezik, tudi učitelji predmetnega pouka. S predlagano novelo pa se določi tudi izjema za učenje madžarščine, ki se jo učenci učijo kot prvi jezik.

K 7. členu (spreminja 9. člen zakona)

Veljavni zakon določa pravice dijakov izven narodnostno mešanih območij, kadar so končali osnovno šolo v jeziku narodnosti. Določba omogoča, da se za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti tudi izven območja, ki je opredeljeno kot narodnostno mešano, ob določenih pogojih organizira brezplačen pouk maternega jezika.

S predlagano spremembo se podobna ureditev predlaga tudi za primer, ko so v osnovno šolo zunaj narodnostno mešanega območja vpisani učenci, ki so pripadniki madžarske oziroma italijanske narodne skupnosti. Zanje, če jih to uveljavlja vsaj pet, mora šola kot interesno dejavnost organizirati brezplačno učenje italijanskega oziroma madžarskega jezika. Zaradi lažje organizacije se lahko skupina teh učencev oblikuje tudi iz učencev različnih šol v istem kraju. V tem primeru se šole sporazumeje o načinu izvedbe te dejavnosti.

K 8. členu (spreminja 11. člen zakona)

Veljavni zakon v 11. členu, upošteva dejstvo, da gre za narodnostno mešano območje, opredeljuje šolski okoliš osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih osnovnih šol. Postavlja pravilo, da je šolski okoliš osnovne šole z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezične osnovne šole narodnostno mešano območje v občini. Zakon posebej ureja primere, ko je na območju občine le ena osnovna šola za potrebe narodne skupnosti in primere, ko sega šolski okoliš za potrebe narodne skupnosti v več lokalnih skupnosti. Opredelitev šolskega okoliša je pomembna, ker lahko v skladu z zakonom, ki ureja osnovno šolo, starši otroka vpišejo v šolo šolskega okoliša, v katerem stalno oziroma začasno prebiva. V drugo osnovno šolo lahko starši vpišejo otroka le, če ta šola s tem soglaša.

S predlagano dopolnitvijo te določbe se želi omogočiti, da lahko pripadniki narodnih skupnosti otroka vpišejo v šolo z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezično šolo tudi, če živijo izven šolskega okoliša te šole. Na podlagi te določbe je šola otroka dolžna vpisati. Vendar pa v takem primeru učenec nima pravice do brezplačnega prevoza, tudi če izpolnjuje pogoje iz zakona, ki ureja osnovno šolo.

K 9. členu (spreminja 13. člen zakona)

Sestavo svetov šol in vrtcev določa Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Vrtci in šole za narodne skupnosti so praviloma majhni, zato splošne določbe o sestavi svetov niso povsem primerne. Veljavni 13. člen zakona tako dopušča manjše število članov sveta, hkrati pa v dvojezičnem vrtcu oziroma šoli zapoveduje obvezno zastopanost pripadnikov slovenskega naroda in pripadnikov madžarske narodne skupnosti.

ZOFVI določa tudi postopek sprejemanja letnega delovnega načrta zavoda, ki ga pripravi in svetu zavoda v sprejem predlaga ravnatelj, svoje mnenje pa podata tudi učiteljski zbor in svet staršev. S predlagano dopolnitvijo tega člena se kot dopolnitev k ureditvi v ZOFVI določi, da morata javni dvojezični vrtec in javna dvojezična šola pred sprejetjem letnega delovnega načrta pridobiti tudi mnenje pristojne samoupravne narodne skupnosti, s čimer se tudi samoupravni narodni skupnosti daje možnost, da se vključi v načrtovanje dela dvojezičnega vrtca ali šole. Letni delovni načrt se sprejme z večino glasov vseh članov sveta.

Zaradi navedene dopolnitve je treba ustrezno popraviti tudi naslov člena, saj ta ne ureja več samo sestave sveta.

K 10. členu (spreminja 14. člen zakona)

Člen določa, da ima v primeru, ko je na prosto delovno mesto strokovnega delavca v dvojezičnem vrtcu ali šoli prijavljenih več kandidatov, ki vsi izpolnjujejo pogoje in izkazujejo primerljive reference, praviloma prednost kandidat, ki izkazuje boljše znanje madžarskega jezika.

Namen predlagane določbe je ohranitev oziroma spodbuditev kakovosti dvojezičnega šolstva in s tem v zvezi spodbuditev zaposlovanja strokovnih delavcev, ki izkazujejo boljše znanje madžarskega jezika. V dvojezičnih šolah poteka vzgojno-izobraževalno delo v slovenskem in v madžarskem jeziku in že veljavni zakon določa, da morajo strokovni delavci obvladati oba jezika. Dejstvo pa je, da strokovni delavci obvladajo slovenski učni jezik, medtem ko se glede znanja madžarskega učnega jezika v praksi kažejo pomanjkljivosti. Navedeno se sicer želi odpraviti tudi s spremembo pogojev znanja madžarskega jezika kot učnega jezika, vendar predlog zakona s prehodno določbo še vedno štiti kot ustrezne tudi vse, ki izpolnjujejo pogoje do njegove uveljavitve, poleg tega pa se opaža pomanjkanje kadrov z zahtevanim znanjem madžarskega jezika. In ker se v končni posledici uporaba obeh učnih jezikov na ustrezni ravni odraža v znanju otrok, nenazadnje pa v tudi njihovem odnosu do jezika, je namen s to določbo pripeljati v sistem strokovne delavce, ki ne samo obvladajo slovenski jezik, ampak kar najbolj tudi madžarskega. Presoja ostaja v pristojnosti ravnatelja, ki v prvi vrsti preverja izpolnjevanje vseh pogojev za zaposlitev, nato morebitne druge kompetence, zaradi katerih je nek kandidat po njegovi oceni bolj primeren za opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela, in šele nato mu predlog zakona nalaga, da med temi kandidati praviloma izbere tistega, ki izkazuje boljše znanje madžarskega jezika. Ne nujno, ampak verjetno je, da bo to kandidat, ki je pripadnik madžarske narodne skupnosti, saj je utemeljeno pričakovati, da ta bolje obvlada madžarski jezik kot na primer nekdo, ki ima z madžarščino stik samo v širšem okolju. Gre za neke vrste pozitivno diskriminacijo oziroma pozitivne ukrepe za določeno skupino ljudi, ki jo za italijansko in madžarsko narodno skupnost v 11. in 64. členu pozna tudi ustava. Da bi dosegli dejansko enakost določenih skupin ljudi glede na dominantno družbeno skupino, je pogosto potrebno storiti več kot le zagotoviti enakopravnost. Za ranljive skupine, ki so zaradi osebnih okoliščin, kot sta na primer materni jezik ali etnično poreklo, bolj izpostavljene diskriminaciji, je dodatno (posebno) varstvo lahko upravičeno. To pomeni, da jim

omogočijo dodatne pravice, ki so določene z ustavo ali zakoni, in jim s tem zagotavljajo enake možnosti participacije v družbi.

K 11. členu (spreminja 15. člen zakona)

15. člen veljavnega zakona določa stopnjo znanja italijanskega in madžarskega učnega jezika za strokovne delavce. V skladu s 14. členom tega zakona namreč lahko vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom oziroma v dvojezičnih vrtcih in šolah opravljajo strokovni delavci, ki obvladajo italijanski oziroma madžarski jezik kot učni jezik.

S predlagano spremembo se znanje učnega jezika ureja ločeno za italijanski in za madžarski jezik, na novo pa se v zakonu določi tudi pogoj znanja jezika za strokovne, administrativne, tehnične in druge delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Predlagana sprememba tako v 15. členu določa, da strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom in pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku, ali če je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom. Ustrezno znanje italijanskega učnega jezika pa je mogoče dokazati tudi z opravljenim preizkusom znanja italijanskega jezika, pri čemer je treba dokazati znanje na ravni C1 po Skupnem evropskem jezikovnem okviru Sveta Evrope (SEJO). Raven C1 je namreč stroka prepoznala kot tisto, ki daje ustrezne jezikovne in strokovnojezikovne kompetence za kakovostno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom.

K 12. členu (dodaja 15.a, 15.b, 15.c in 15.č člen)

15.a člen določa, da strokovni delavec obvlada madžarski jezik kot učni jezik, če izkazuje katerega od pogojev znanja jezika, naštetih v drugem odstavku. Tretji in četrti odstavek določata dodatne (milejše) pogoje za strokovne delavce, ki glede na organizacijo dvojezičnega vzgojno-izobraževalnega dela uporabljajo pretežno slovenski učni jezik (po metodi vezave jezika na osebo), za učitelje strokovnoteoretičnih predmetov ter za strokovne delavce, za katere je predpisan izobrazbeni pogoj srednja, srednja strokovna izobrazba ali visoka strokovna izobrazba. Podrobnejše pogoje oziroma raven znanja učnega jezika za posameznega strokovnega delavca v dvojezičnem vrtcu oziroma šoli pa določi minister, pristojen za šolstvo, po pridobljenem soglasju madžarske samoupravne narodne skupnosti. Izhodišče za določitev pogojev znanja madžarskega jezika kot učnega jezika je vrsta delovnega mesta strokovnega delavca (vzgojitelj, pomočnik vzgojitelj, učitelj, svetovalni delavec, knjižničar, laborant ...), zlasti upošteva naravo dela posameznega strokovnega delavca (obseg neposrednega dela z otroki, vsebina dela z otroki, vezava na učne skupine in podobno) in predpisana raven izobrazbe.

Med pogoji, ki jih zakon določa v drugem odstavku tega člena, se na novo uvaja možnost dokazovanja znanja zahtevane ravni jezika z ustreznim certifikatom, ki izkazuje znanje jezika v skladu s Skupnim evropskim jezikovnim okvirom Sveta Evrope (SEJO). Gre za listine, ki se izdajajo v skladu s Priročnikom za umeščanje izpitov v Skupni evropski jezikovni okvir Sveta Evrope in jih lahko izdajajo le institucije, ki so po posebnem postopku pooblaščen za izdajanje certifikatov o znanju jezika po SEJO. Katera konkretna raven znanja jezika po SEJO (od A1 – vstopna raven do C2 – raven mojstrstva) se zahteva za posameznega strokovnega delavca v dvojezičnem vrtcu oziroma šoli, bo določeno s pravilnikom, raven pa se bo lahko dokazovala s certifikatom pooblaščen institucije, s katerim bo ugotovljeno, kateri ravni ustreza znanje kandidata – bodisi na način, da kandidat opravi poseben izpit, ali na drug način v skladu z navedenim priročnikom in metodologijo umeščanja izpitov v SEJO.

15.b člen dopušča izjemo glede izpolnjevanja pogoja znanja madžarskega učnega jezika. Določba omogoča, da dvojezični vrtec ali šola za omejen čas (določen čas največ dveh let) lahko zaposli tudi

strokovnega delavca, ki ne izpolnjuje predpisanega pogoja znanja učnega jezika, če med kandidati ni nikogar, ki bi ta pogoj izpolnjeval. Gre za podobno ureditev, kot jo pozna Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v šestem odstavku 109. člena, pri čemer se ureditev v ZOFVI nanaša na neizpolnjevanje katerega koli pogoja za zaposlitev, zaposlitev neustreznega kandidata pa je dopustna za največ eno leto. V tem zakonu predlagana določba je tako specialna ureditev izjeme v ZOFVI, kar pomeni, da se bo v primeru, ko se bo neizpolnjevanje pogoja za zaposlitev nanašalo na obvladanje učnega jezika, uporabila določba tega zakona in ne določba ZOFVI. Za razliko od ZOFVI je v tem primeru tudi predpisano, da si mora javni dvojezični vrtec oziroma šola pridobiti mnenje ministra, pristojnega za šolstvo, da je taka zaposlitev za nemoteno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela nujna. Predlagana ureditev je namreč namenjena temu, da se prepreči motnje v organizaciji vzgojno-izobraževalnega dela, če na trgu dela v določenem obdobju ni strokovnega delavca, ki bi obvladal madžarski učni jezik na predpisani ravni.

V 15.c členu predlog zakona določa tudi minimalni pogoj znanja jezika narodne skupnosti za administrativne, računovodske, tehnične in druge delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Gre za delavce, ki jih sicer opredeljujeta osmi in deveti odstavek 92. člena ZOFVI (na primer računovodja, poslovni sekretar, administrativni delavci, hišnik in drugi). Slednji določa, da morajo ti delavci v vrtcih oziroma šolah na narodno mešanih območjih obvladati tudi jezik narodne skupnosti. V tem primeru ne gre za znanje učnega jezika, pač pa poznavanje jezika narodne skupnosti, zato pogoji niso tako strogi kot za strokovne delavce. Ta ureditev je v zakonu novost, vendar pa je v praksi s sistemizacijo delovnih mest že zdaj določen pogoj znanja jezika narodnosti tudi za te zaposlene.

15.č člen predloga ureja preizkus znanja jezika, ki ga za preizkus znanja učnega jezika sicer pozna že veljavni zakon (to podrobneje ureja veljavni Pravilnik o preizkusu znanja učnega jezika na narodno mešanih območjih, Uradni list RS, št. 100/06), razširja pa se tudi na preizkus znanja jezika narodne skupnosti za strokovno-administrativne in tehnične delavce. Predlagana ureditev izhaja iz veljavne, pri čemer se za izvajalca preizkusa znanja določa Državni izpitni center, ki izpolnjuje standarde za izvajanje certificiranega sistema po SEJO. Znanje kandidata se bo namreč preverjalo upoštevanje ravni po SEJO. Člen določa tudi podlago, da lahko ministrstvo za izvajanje preizkusa znanja pooblasti tudi drug javni zavod iz 28. člena ZOFVI (na primer Zavod RS za šolstvo). Ureja pa še vzpostavitev evidence preizkusa znanja. Podrobnejša ureditev bo, kot doslej, v pravilniku.

K 13. členu (spreminja 17. člen zakona)

Strokovni izpit daje licenco za opravljanje vzgojno izobraževalnega dela v javnih vrtcih in šolah v Republiki Sloveniji. Po veljavni ureditvi strokovni delavec v šoli z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezični šoli sam odloči, v katerem jeziku bo opravljal oziroma bo potekal strokovni izpit. Ta ureditev se ohrani za delavce dvojezičnih vrtcev in šol, medtem ko za strokovne delavce vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom (razen za učitelje slovenščine) predlog zakona določa, da morajo strokovni izpit opravljati v italijanskem jeziku. Razlikovanje je utemeljeno, saj delo v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom v celoti poteka v tem jeziku in ne dvojezično, kot to velja na območju madžarske narodne skupnosti. Ostale določbe sledijo že uveljavljeni ureditvi strokovnega izpita.

Predlagana sprememba predvideva še prilogo k potrdilu o opravljenem izpitu, iz katere je razvidno, da je delavec opravil strokovni izpit v italijanskem jeziku oziroma iz slovenskega in iz madžarskega jezika.

K 14. členu (spreminja 19. člen zakona)

Člen natančneje opredeljuje poslovanje vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom, vsebinsko pa se določba ne spreminja.

K 15. členu (spreminja 21. člen zakona)

Zavod RS za šolstvo je osrednji nacionalni razvojno-raziskovalni in svetovalni zavod na področju predšolske vzgoje, osnovnega šolstva in splošnega srednješolskega izobraževanja. Tudi skrb za svetovalno in razvojno delo za potrebe dvojezičnih vrtcev in šol in vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom je že v obstoječi zakonski ureditvi naložena Zavodu RS za šolstvo oziroma enotama zavoda v Kopru in v Murski Soboti, kjer so zaposleni tudi svetovalci za šolstvo narodnosti. S predlagano spremembo se z notranjo organizacijo zavoda zagotovi delovanje samostojne strokovne službe za šolstvo narodnosti. Člani strokovne službe delujejo na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost. Člen določa tudi naloge, ki jih opravlja samostojna strokovna služba za šolstvo narodnosti.

K 16. členu (spreminja 22. člen zakona)

Veljavni 22. člen ni več potreben, ker ZOFVI ne določa več šolskih uprav.

Spremenjeni 22. člen ureja posebnosti v postopkih usmerjanja otrok s posebnimi potrebami, ki so pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. V skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, na območju občin, kjer je uradni jezik tudi madžarski oziroma italijanski jezik, postopek teče v slovenskem jeziku in v jeziku narodne skupnosti, če stranka to zahteva. Izven teh območij pa imajo pripadniki narodnih skupnosti pravico uporabljati svoj jezik. To pomeni, da vloge lahko oddajajo v svojem jeziku in v postopku uporabljajo svoj jezik na stroške organa. Odločba pa se v teh primerih izda le v slovenskem jeziku.

S predlaganim novim 22. členom se kot izjema od splošne ureditve po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, v drugem odstavku določi, da se v postopku usmerjanja otroka iz vrst narodne skupnosti - ne glede na to, da je sedež organa prve in druge stopnje izven območja, na katerem sta uradna jezika tudi italijanski oziroma madžarski - zagotovi tudi prevod odločbe v jezik te narodne skupnosti, če to zahtevajo otrokovi zakoniti zastopniki oziroma skrbniki oziroma starejši mladoletnik sam (v skladu s 25. členom Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami je to oseba, starejša od 15 let, ki lahko zahteva uvedbo postopka). To pomeni, da se odločba izda v slovenskem jeziku, hkrati pa se na stroške organa zagotovi prevod v jezik narodne skupnosti. Navedeno velja tako za odločbo o usmeritvi, ki jo izda Zavod RS za šolstvo kot organ prve stopnje, kot za morebitno odločitev o pritožbi, ki jo izda ministrstvo, pristojno za šolstvo, kot pritožbeni organ.

K 17. členu (spreminja 23. člen zakona)

Predlog prvega odstavka 23. člena določa podobno kot veljavni zakon, da vlada zagotavlja pogoje, da univerze omogočijo študij za pridobitev ustrezne izobrazbe strokovnih delavcev vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih vrtcev in šol tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku ter da se za ta namen povezujejo s sorodnimi ustanovami v sosednjih državah. Uresničevanje je odvisno od fakultet in visokih šol, ki delujejo avtonomno, v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo.

Spremenjeni drugi odstavek določa, da morajo programi nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih vrtcev in šol - poleg siceršnjih programov usposabljanja za strokovne delavce - vključevati tudi programe usposabljanja iz znanja italijanskega strokovnega učnega jezika in slovenskega jezika kot jezika okolja, v dvojezičnih

šolah pa znanje obeh učnih jezikov ter metodike dvojezičnega pouka. Gre za programe, ki jih veljavni Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (Uradni list RS, št. 33/17) opredeljuje kot programe kariernega razvoja. Ti programi omogočajo kontinuiran profesionalni razvoj strokovnih delavcev, usposabljanje za izvajanje novih javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja in doseganje ciljev novih učnih načrtov oziroma katalogov znanj in izpitnih katalogov, nenehno posodabljanje disciplinarnega, strokovnega in profesionalnega znanja, seznanjanje z učinkovitimi vzgojno-izobraževalnimi praksami in uspešnimi pristopi za profesionalno obvladovanje vzgojno-izobraževalnega procesa ter povečanje njegove učinkovitosti. Programe ministrstvu predlaga strokovna služba za šolstvo narodnosti pri Zavodu RS za šolstvo.

Določi se tudi, da se za programe usposabljanj v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, ki se organizirajo za strokovne delavce teh vrtcev in šol, zagotavlja financiranje iz javnih sredstev, tako da je udeležba strokovnih delavcev brezplačna.

K 18. členu (spreminja 24. člen zakona)

S soglasjem samoupravnih narodnih skupnosti k posebnim normativom in standardom za vrtce in šole za potrebe narodnih skupnosti se uveljavlja ustavna pravica narodnih skupnosti, da brez njihovega soglasja ne morejo biti sprejeti predpisi oziroma splošni akti, ki zadevajo samo njihov razvoj. Dodatno pa se določi, da se z normativi in standardi za vrtce in šole z italijanskim učnim jezikom zagotavlja enakopravnost teh vrtcev in šol znotraj vzgojno-izobraževalnega sistema. Dopolnjena določba je deklaratorne narave, z namenom, da se na zakonski ravni jasno določi, da morajo normativi in standardi, ki so podlaga za financiranje javnih vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom, in jih sprejme minister, zagotavljati enake pogoje za vzgojno-izobraževalno delo kot pri slovenskih vrtcih in šolah. Zlasti upošteva dejstvo, da gre za manjše vrtce in šole, za katere veljajo posebni normativi in standardi.

K 19. členu (prehodna določba)

Člen ima namen varovati strokovne in druge delavce, ki do začetka uporabe tega zakona izpolnjujejo pogoje znanja učnega jezika v skladu z veljavnim zakonom. Zanje se šteje, da izpolnjujejo pogoje tudi v skladu s tem zakonom. Navedeno velja ne glede na to, ali so na dan začetka uporabe tega zakona zaposleni na področju vzgoje in izobraževanja.

Prav tako določa, da se opravljen strokovni izpit v skladu s predpisi, veljavnimi do začetka uporabe tega zakona, šteje kot izpit, opravljen v skladu s tem zakonom.

K 20. členu (prehodna določba)

Zakon določa rok za sprejem pravilnika, ki bo podrobneje določil pogoje za znanje madžarskega jezika kot učnega jezika oziroma jezika narodnosti.

Glede na predlagane spremembe zakona je treba spremeniti tudi podzakonske predpise, sprejete na podlagi Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01 in 102/07 – ZOsn-F). Člen določa katere in v kakšnem roku. Določa tudi, da se že začeti postopki dokončajo po prej veljavnih predpisih.

K 21. členu (prehodna določba)

Člen odlaga začetek uporabe novega osmega odstavka 5. člena zakona, in sicer mora biti najprej v skladu z zakonom, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja, sprejet ustrezen program. Določen je tudi rok za sprejem programa.

K 22. členu (prehodna določba)

Zaradi spremembe 21. člena veljavnega zakona je treba tudi spremeniti akt o ustanovitvi Zavoda RS za šolstvo in njegove splošne akte. Člen določa tudi rok.

K 23. členu (končna določba)

Z navedenim členom je določeno, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, začetek njegove uporabe pa je vezan na začetek šolskega leta 2018/2019, to je 1. september 2018.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen
(vsebina zakona)

Zakon ureja uresničevanje pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega tehniškega oziroma strokovnega izobraževanja in srednjega splošnega izobraževanja.

2. člen
(vključenost v sistem)

Vzgoja in izobraževanje za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji in poteka na podlagi predpisov, ki urejajo področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega oziroma tehniškega ter srednjega splošnega izobraževanja, če s tem zakonom ni drugače določeno.

5. člen
(prilaganje programov)

Programi predšolske vzgoje se za pripadnike oziroma pripadnice italijanske in madžarske narodne skupnosti prilagajajo v skladu s cilji, določenimi s tem zakonom, in omogočajo otrokom ob razvijanju materne jezika tudi seznanjanje z osnovami slovenskega jezika.

Na narodnostno mešanih območjih, kjer živijo pripadniki oziroma pripadnice slovenskega naroda in pripadniki oziroma pripadnice madžarske narodne skupnosti, organizira vrtec eno leto pred vstopom v šolo brezplačen dvojezični program predšolske vzgoje. V ta program vključijo starši otroke prostovoljno.

Z normativi in standardi se določi najnižje število otrok, za katere se organizira dvojezični program iz prejšnjega odstavka.

Izobraževalni programi za pripadnike oziroma pripadnice italijanske narodne skupnosti in dvojezični izobraževalni programi se prilagodijo tako, da se dopolnijo:

- cilji vzgoje in izobraževanja,
- pogoji za vključitev,
- predmetnik,
- učni načrti, katalogi znanj in izpitni katalogi.

Programom iz prejšnjega odstavka se dodajo navodila za izvajanje.

S predmetnikom se lahko učencem oziroma učenkam, vajencem oziroma vajenkam in dijakom oziroma dijakinjam določi največ za dve uri večja tedenska obveznost pouka.

V predmetniku za osnovno šolo v italijanskem učnem jeziku in za dvojezično osnovno šolo se lahko določi, da mora učenec oziroma učenka med izbirnimi predmeti izbrati dva, enega iz družboslovno-humanističnega in enega iz naravoslovno-tehničnega sklopa. (**črtan**)

Javno veljavne programe, prilagojene v skladu s tem zakonom, sprejme minister oziroma ministrica, pristojna za šolstvo, v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom v skladu z zakonom in jih na enak način kot druge javno veljavne programe objavi, tudi v jeziku narodnosti.

7. člen (soglasje oziroma mnenje)

Pred sprejemom oziroma določitvijo programov iz 5. člena tega zakona si mora pristojni strokovni svet pridobiti mnenje pristojnega organa italijanske oziroma madžarske samoupravne narodne skupnosti v Republiki Sloveniji.

Pristojni strokovni svet ne more sprejeti oziroma določiti vzgojnega oziroma izobraževalnega programa brez soglasja članov sveta, predstavnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

8. člen (izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela)

V dvojezični osnovni šoli se lahko prilagodi izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela, in sicer:

- v prvem in drugem obdobju lahko poučuje vzgojne predmete predmetni učitelj,
- učenci se pri pouku slovenskega in madžarskega jezika delijo v skupine v skladu s posebnimi normativi.

9. člen (pouk jezika narodnosti zunaj narodnostno mešanega območja)

Dijakom in vajencem, ki končajo osnovno šolo v jeziku narodnosti oziroma dvojezično osnovno šolo in se vključijo v poklicne šole, srednje tehniške oziroma srednje strokovne šole ali gimnazije zunaj narodnostno mešanega območja, morajo te šole same ali skupaj z drugimi omogočiti pouk jezika narodnosti kot fakultativnega predmeta. Pouk jezika narodnosti se organizira, če se zanj odloči najmanj 5 dijakov oziroma vajencev, in je za dijake in vajence brezplačen.

Skupina dijakov oziroma vajencev se lahko oblikuje tudi izmed dijakov oziroma vajencev, ki se izobražujejo po različnih izobraževalnih programih v različnih šolah v istem kraju.

11. člen (šolski okoliš)

Šolski okoliš osnovne šole z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezične osnovne šole je območje, ki je v statutu lokalne skupnosti, na območju katere ima osnovna šola sedež, določeno kot narodnostno mešano območje.

V ustanovitvenem aktu osnovne šole se ne glede na določbo prejšnjega odstavka kot šolski okoliš lahko določi območje celotne občine.

Če je za potrebe italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ustanovljenih več šol, se v ustanovitvenem aktu določi šolski okoliš za vsako šolo. Če ima osnovna šola z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezična osnovna šola podružnico, se v ustanovitvenem aktu določi tudi območje podružnice.

Šolski okoliš lahko sega tudi na območje več lokalnih skupnosti.

Šolski okoliš iz prejšnjega odstavka določi lokalna skupnost, v kateri je sedež šole, ob soglasju lokalnih skupnosti, na območje katerih sega šolski okoliš. Če lokalne skupnosti v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona ne dajo soglasja o določitvi šolskega okoliša, ga s soglasjem pristojne samoupravne narodne skupnosti v Republiki Sloveniji, da bi zagotovili vzgojo in izobraževanje, začasno določi vlada.

13. člen (sestava sveta)

V svetu javnega dvojezičnega vrtca oziroma javne dvojezične šole morajo biti zastopani pripadniki slovenskega naroda in pripadniki madžarske narodne skupnosti.

Če je v vrtcu oziroma šoli manj kot 15 delavcev, se v aktu o ustanovitvi lahko določi sorazmerno manjše število članov sveta šole, kot je določeno z zakonom.

Če se vrtec oziroma šola organizira kot organizacijska enota vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki ni javni dvojezični vrtec oziroma javna dvojezična šola, mora biti najmanj eden od članov sveta pripadnik narodne skupnosti. Postopek izvolitve oziroma imenovanja tega člana se določi v ustanovitvenem aktu.

14. člen (posebni pogoji)

V vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom opravljajo vzgojno-izobraževalno delo strokovni delavci, ki obvladajo italijanski jezik kot učni jezik.

Določba prejšnjega odstavka ne velja za učitelje, ki poučujejo slovenski jezik.

V dvojezičnih vrtcih in šolah opravljajo vzgojno-izobraževalno delo strokovni delavci, ki obvladajo oba učna jezika. Dvojezični vrtec oziroma dvojezična šola mora pri zaposlovanju skrbeti za sorazmerno zastopanost strokovnih delavcev iz vrst slovenskega naroda in madžarske narodne skupnosti.

15. člen

(znanje učnega jezika)

Strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom ali si je pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku.

Strokovni delavec obvlada madžarski jezik kot učni jezik, če je končal program dvojezične srednje šole ali fakultativnega pouka madžarskega jezika na srednji šoli ter fakultativnega pouka madžarskega jezika na visoki ali univerzitetni ravni in si je pridobil predpisano izobrazbo v slovenskem ali madžarskem jeziku.

Delavec, ki ne izpolnjuje pogojev iz prvega in drugega odstavka tega člena lahko dokaže, da obvlada učni jezik, če opravi preizkus znanja tega jezika. Obseg, vsebino in način preizkusa določi minister, pristojen za šolstvo.

17. člen (strokovni izpit)

Strokovni delavci vrtcev in šol po tem zakonu opravljajo strokovni izpit v slovenskem jeziku ali v jeziku narodne skupnosti. O tem se odločijo v prijavi k strokovnemu izpitu.

Strokovni delavci dvojezičnih vrtcev in šol opravljajo strokovni izpit iz obeh učnih jezikov na različnih ravneh zahtevnosti. V prijavi navedejo, kateri jezik bodo opravljali na osnovni in kateri na višji ravni zahtevnosti.

19. člen (poslovanje)

Vrtci in šole z italijanskim učnim jezikom poslujejo na narodnostno mešanem območju v italijanskem jeziku, z državnimi organi in organizacijami zunaj tega območja pa dvojezično. Dvojezični vrtci in šole poslujejo dvojezično.

21. člen (strokovni delavci iz vrst narodnih skupnosti)

Za razvojno in svetovalno delo na področju vzgoje in izobraževanja, ki ga opravlja pristojni javni zavod za splošno izobraževanje za potrebe vrtcev in šol iz tega zakona, se zagotovi v notranji organizaciji zavoda trajna skrb za izvajanje teh nalog. Med strokovnimi delavci zavoda je potrebno zagotoviti tudi strokovne delavce iz vrst narodnih skupnosti.

22. člen (pristojnosti šolskih uprav)

Šolska uprava Koper in Šolska uprava Murska Sobota opravlja poleg nalog, določenih z zakonom, tudi naslednje naloge:

- predlaga ministru potrebne razlike pri financiranju oddelkov vrtcev, v katerih se uporablja italijanski jezik, oziroma, kjer vzgojno delo poteka dvojezično;
- opravlja upravne naloge, potrebne pri zagotavljanju učbenikov in učil v italijanskem oziroma v madžarskem jeziku;
- opravlja naloge pri financiranju stikov vrtcev in šol iz tega zakona z institucijami matičnega naroda.

23. člen
(izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnih delavcev)

Vlada zagotavlja pogoje, da univerze v sodelovanju s sorodnimi institucijami v sosednjih državah omogočijo študij na ustreznih smereh za strokovne delavce vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom tudi v italijanskem jeziku in za dvojezične vrtce in šole tudi v madžarskem jeziku.

Programi izpopolnjevanja strokovnih delavcev vrtcev in šol po tem zakonu morajo namenjati posebno pozornost izpopolnjevanju znanja učnega jezika in drugega jezika, v dvojezičnih šolah pa znanju obeh učnih jezikov ter metodiki dvojezičnega pouka.

24. člen
(soglasje k normativom in standardom)

K normativom in standardom, ki so podlaga za financiranje javnih vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom in dvojezičnih javnih vrtcev in šol, si mora minister, pristojen za šolstvo, pridobiti soglasje pristojnega organa italijanske oziroma madžarske samoupravne narodne skupnosti v Republiki Sloveniji.